

ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของศึกษานิเทศก์อำเภอกับประสิทธิผลของ
สำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอ เขตการศึกษา 12

~~ใช้เฉพาะห้องศูนย์ข้อมูล~~
~~ภาคตะวันออก~~

ธนาชัย วงศาโรจน์

31.ก.ค. 2546

167130

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

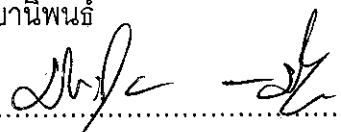
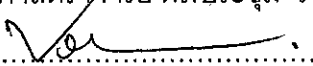
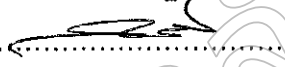
มิถุนายน 2545

ISBN 974-352-238-7

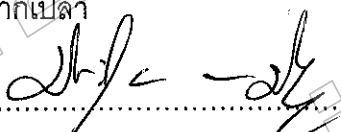

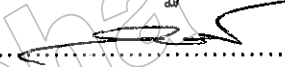
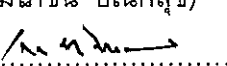

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์
ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

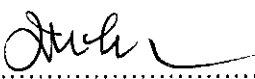
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม รอดประเสริฐ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ประเสริฐ สมพงษ์ธรรม)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สมโภชน์ อเนกสุข)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม รอดประเสริฐ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ประเสริฐ สมพงษ์ธรรม)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สมโภชน์ อเนกสุข)

..... กรรมการ
(อาจารย์เกษม หน่ายคอน)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉวี สุนทรายุทธ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)

วันที่ ๒๑ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาให้คำปรึกษา และช่วย
แนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่ง จากรองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม รอดประเสริฐ
ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.ประเสริฐ สมพงษ์ธรรม และอาจารย์
ดร.สมโภชน์ อเนกสุข กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษา
ค้นคว้าหาความรู้และประสบการณ์อย่างกว้างขวางในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ จึงขอกราบ
ขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้กรุณาและอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความ
สมบูรณ์ของเนื้อหาและความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม ตลอดจนข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ใน
การทำวิจัย ขอขอบคุณศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษานิเทศก์อำเภอที่อำนวยความสะดวกและให้ความ
อนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย รวมทั้งบุคลากรสำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอ เขต
การศึกษา 12 ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณภรรยา บุตร เพื่อนเอกการบริหารการศึกษา รุ่นที่ 22 และ พ.จ.ต.
วรยศ ละม้ายศรี หัวหน้าแผนกคอมพิวเตอร์การทำเรื่องแหลมฉบัง ที่ให้ความช่วยเหลือในการวิเคราะห์
ข้อมูลทางสถิติ ตลอดจนทุก ๆ ท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจสำคัญอย่างยิ่ง ทำให้
วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จด้วยดี

ธนาชัย วงศาโรจน์

43910069 : สาขาวิชา : การบริหารการศึกษา ; กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)
 คำสำคัญ : วุฒิการศึกษา / ประสพการณ์การบริหาร / ขนาดสำนักงาน / ประเภทสำนักงาน/
 การใช้อำนาจ / ประสิทธิภาพ / ศึกษาธิการอำเภอ / สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ

ธนาชัย วงศาโรจน์ : ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของศึกษาธิการอำเภอกับประสิทธิผลของ
 สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ เขตการศึกษา 12 (RELATIONSHIP BETWEEN POWER ORIENTATION OF THE
 DISTRICT EDUCATIONAL SUPERINTENDENTS AND EFFECTIVENESS OF THE DISTRICT
 EDUCATIONAL OFFICES IN EDUCATIONAL REGION 12) อาจารย์ที่ปรึกษา : ประทุม รอดประเสริฐ, Ed.D.,
 ประเสริฐ สมพงษ์ธรรม ค.ศ., สมโภชน์ อเนกสุข กศ.ศ. 146 หน้า. ISBN 974-352-238-7

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาการใช้อำนาจของศึกษาธิการอำเภอและประสิทธิผลของ
 สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ เขตการศึกษา 12 เพื่อเปรียบเทียบการใช้อำนาจของศึกษาธิการอำเภอ เพื่อ
 เปรียบเทียบประสิทธิผลของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ และ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของ
 ศึกษาธิการอำเภอกับประสิทธิผลของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย บุคลากรสำนักงาน
 ศึกษาธิการอำเภอ เขตการศึกษา 12 จำนวน 151 คน เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า สถิติ
 ที่ใช้ได้แก่ค่าคะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าวิกฤตที่ (t-test) และค่าสหสัมพันธ์อย่างง่าย

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

- 1) การใช้อำนาจเกือบทุกลักษณะอำนาจของศึกษาธิการอำเภออยู่ในระดับมาก ยกเว้นลักษณะอำนาจ
 ด้านอำนาจการบังคับซึ่งศึกษาธิการอำเภอใช้ อยู่ในระดับปานกลาง 2) ศึกษาธิการอำเภอที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่า
 ปริญญาตรีใช้อำนาจทุกลักษณะอำนาจสูงกว่าศึกษาธิการอำเภอที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี 3) ศึกษาธิการอำเภอ
 ที่มีประสบการณ์น้อยใช้อำนาจโดยรวมและบางลักษณะอำนาจ(อำนาจการให้รางวัลและอำนาจความเชี่ยวชาญ)สูง
 กว่าศึกษาธิการอำเภอที่มีประสบการณ์มาก 4) ศึกษาธิการอำเภอในอำเภอขนาดกลางใช้อำนาจทุกลักษณะอำนาจ
 สูงกว่าศึกษาธิการอำเภอในอำเภอขนาดใหญ่ 5) ศึกษาธิการอำเภอในอำเภอดีเด่น กับศึกษาธิการอำเภอในอำเภอ
 ปกติใช้อำนาจไม่แตกต่างกัน 6) ประสิทธิภาพของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอทุกตัวบ่งชี้อยู่ในระดับมาก
- 7) สำนักงานศึกษาธิการอำเภอที่มีศึกษาธิการอำเภอวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีประสิทธิภาพสูงกว่าสำนักงาน
 ศึกษาธิการอำเภอที่ศึกษาธิการอำเภอมีวุฒิปริญญาตรี 8) สำนักงานศึกษาธิการอำเภอที่มีศึกษาธิการอำเภอ
 ประสบการณ์น้อย กับสำนักงานศึกษาธิการอำเภอที่มีศึกษาธิการอำเภอประสบการณ์มาก มีประสิทธิภาพไม่แตกต่าง
 กัน 9) สำนักงานศึกษาธิการอำเภอขนาดกลางมีประสิทธิภาพสูงกว่าสำนักงานศึกษาธิการอำเภอขนาดใหญ่
- 10) สำนักงานศึกษาธิการอำเภอดีเด่นกับสำนักงานศึกษาธิการอำเภอปกติมีประสิทธิภาพไม่แตกต่างกัน 11) การใช้
 อำนาจทุกลักษณะอำนาจของศึกษาธิการอำเภอมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลทุกตัวบ่งชี้ในระดับสูง

43910069 : MAJOR : EDUCATIONAL ADMINISTRATION : M.Ed (EDUCATION ADMINISTRATION)
 KEYWORD : EDUCATION LEVEL/ ADMINISTRATION EXPERIENCE/ OFFICE SIZE/ OFFICE TYPE/
 POWER ORIENTATION/ EFFECTIVENESS/ DISTRICT EDUCATIONAL SUPERINTENDENTS/
 DISTRICT EDUCATIONAL OFFICES

TANACHAI WONGSAROJ : RELATIONSHIP BETWEEN POWER ORIENTATION OF THE DISTRICT
 EDUCATIONAL SUPERINTENDENTS AND EFFECTIVENESS OF THE DISTRICT EDUCATIONAL OFFICES IN
 EDUCATIONAL REGION 12. THESIS ADVISORS : PRACHOON RODPRASERT, Ed.D. ,
 PRASERT SOMPONGTAM, Ph.D. , SOMPOCH ANEGASUKHA, Ed.D. 146 P. ISBN 974-352-238-7

The purposes of this research were to study the level of power orientation of the District Educational Superintendents and effectiveness of the District Educational Offices in Educational Region 12, to compare the power orientation of the District Educational Superintendents, to compare the effectiveness of the District Educational Offices, and to find the relationship between the District Educational Superintendents and the effectiveness of the District Educational Offices. The sample consisted of 151 personnel in the District Educational Offices in Educational Region 12. The research instrument used for this study was a five – level rating scale questionnaire. The statistical devices used for the data analysis were mean, standard deviation, t – test, and simple correlation.

Results of the study were as follows :

- 1) The power orientation of the District Educational Superintendents as a whole were rated at a high level except in the aspect of coercive power, which was rated at a moderate level. 2) The power orientation of the District Educational Superintendents having qualifications higher than bachelor's degree were rated higher than those who had bachelor's degree. 3) The power orientation of the District Educational Superintendents (reward power and expert power) having less administration experience were rated higher than those who had more administration experience. 4) The power orientation of the District Educational Superintendents in medium-sized offices were rated higher than that of large-sized offices. 5) The power orientation of the District Educational Superintendents between distinguished offices and normal offices were found non – significantly different. 6) The effectiveness of the District Educational Offices as a whole were rated at a high level. 7) The effectiveness of the District Educational Offices with District Educational Superintendents having qualifications higher than bachelor's degree were rate higher than who had bachelor's degree. 8) The effectiveness of the District Educational Offices with District Educational Superintendents having less administration experience and more administration experience were found non – significantly different. 9) The effectiveness of the District Educational Offices in medium-sized offices were rated higher than that of large-size offices. 10) The effectiveness of the District Educational Offices in distinguished offices and normal offices were found non – significantly different. 11) The power orientation of the District Educational Superintendents and the effectiveness of the District Educational Offices in Education Region 12, as a whole and in each particular aspect was found having significantly positive relationship.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
คำถามในการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	5
กรอบความคิดในการวิจัย.....	6
ขอบเขตในการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
สภาพทั่วไปของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอและอำนาจหน้าที่ของ ศึกษาธิการอำเภอ.....	13
แนวคิดเกี่ยวกับการใช้อำนาจของผู้บริหาร.....	19
ประเภทของอำนาจและการใช้อำนาจในองค์การ.....	30
ผลของการใช้อำนาจของผู้บริหาร.....	35
เครื่องมือวัดการใช้อำนาจของผู้บริหาร.....	37
แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลขององค์การ.....	38
ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสำนักงาน....	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	46

บทที่	หน้า
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลขององค์การ.....	51
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	54
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	54
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	55
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	56
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	57
วิธีวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
ลำดับขั้นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	77
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
อภิปรายผล.....	79
ข้อเสนอแนะ.....	88
บรรณานุกรม.....	92
ภาคผนวก.....	101
ภาคผนวก ก.....	102
ภาคผนวก ข.....	106
ภาคผนวก ค.....	118
ภาคผนวก ง.....	130
ภาคผนวก จ.....	143
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	146

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

- 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามขนาดของสำนักงาน
ในแต่ละจังหวัด..... 55
- 2 แสดงจำนวนอำเภอที่ศึกษาธิการอำเภอ เขตการศึกษา 12 มีวุฒิการศึกษา
ต่างกัน ประสบการณ์ต่างกัน ขนาดสำนักงานต่างกัน และประเภทสำนักงานต่างกัน.. 62
- 3 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการใช้อำนาจของศึกษาธิการ
อำเภอ เขตการศึกษา 12 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ ขนาดสำนักงาน
และประเภทสำนักงาน..... 64
- 4 การทดสอบค่าวิกฤตที่ (t-test) เพื่อเปรียบเทียบการใช้อำนาจระหว่างศึกษาธิการ
อำเภอ ที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีกับศึกษาธิการอำเภอที่มีวุฒิการศึกษา
ปริญญาตรี..... 66
- 5 การทดสอบค่าวิกฤตที่ (t-test) เพื่อเปรียบเทียบการใช้อำนาจระหว่างศึกษาธิการ
อำเภอ ที่มีประสบการณ์ในการบริหารน้อยกว่ากับศึกษาธิการอำเภอที่มีประสบการณ์
ในการบริหารมาก 67
- 6 การทดสอบค่าวิกฤตที่ (t-test) เพื่อเปรียบเทียบการใช้อำนาจระหว่างศึกษาธิการ
อำเภอที่ปฏิบัติงานในสำนักงานขนาดกลางกับศึกษาธิการอำเภอที่ปฏิบัติงานใน
สำนักงานขนาดใหญ่..... 68
- 7 การทดสอบค่าวิกฤตที่ (t-test) เพื่อเปรียบเทียบการใช้อำนาจระหว่างศึกษาธิการ
อำเภอที่ปฏิบัติงานในสำนักงานปกติกับศึกษาธิการอำเภอที่ปฏิบัติงานใน
สำนักงานดีเด่น..... 69
- 8 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับประสิทธิผลของสำนักงาน
ศึกษาธิการอำเภอ เขตการศึกษา 12 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์
ขนาดสำนักงานและประเภทสำนักงาน..... 70

ตารางที่

หน้า

9 การทดสอบค่าวิกฤตที่ (t-test) เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลระหว่างสำนักงาน ศึกษาธิการอำเภอ ที่ศึกษาธิการอำเภอวุฒิกการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี กับศึกษาธิการอำเภอวุฒิกการศึกษาปริญญาตรี.....	72
10 การทดสอบค่าวิกฤตที่ (t-test) เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลระหว่างสำนักงาน ศึกษาธิการอำเภอ ที่ศึกษาธิการอำเภอมีประสบการณ์ในการบริหารมากกับ ศึกษาธิการอำเภอที่มีประสบการณ์ในการบริหารน้อย	73
11 การทดสอบค่าวิกฤตที่ ((t-test) เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของสำนักงาน ศึกษาธิการอำเภอขนาดกลางและขนาดใหญ่.....	74
12 การทดสอบค่าวิกฤตที่ (t-test) เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของสำนักงาน ศึกษาธิการอำเภอดีเด่นกับสำนักงานศึกษาธิการอำเภอปกติ.....	75
13 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) และผลการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติระหว่าง การใช้อำนาจของศึกษาธิการอำเภอ กับประสิทธิผลของสำนักงานศึกษาธิการ อำเภอ เขตการศึกษา 12.....	76
14 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการใช้อำนาจของ ศึกษาธิการอำเภอ เขตการศึกษา 12 โดยรวมและรายด้าน จำแนกตาม วุฒิกการศึกษา ประสบการณ์ ขนาดสำนักงานและประเภทสำนักงาน.....	119
15 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับประสิทธิผลของสำนักงาน ศึกษาธิการอำเภอ เขตการศึกษา 12 โดยรวมและรายด้าน จำแนกตาม วุฒิกการศึกษา ประสบการณ์ ขนาดสำนักงานและประเภทสำนักงาน.....	131
16 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับ การใช้อำนาจของศึกษาธิการอำเภอ	144
17 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผล ของสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ.....	145

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1	กรอบความคิดในการวิจัย.....	7
---	----------------------------	---

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University